

Tukioppilastoiminta valinnaisaineena

Tukioppilastoiminta on yksi tärkeä kiusaamisen vastainen menetelmä koulussa (KARVI arviointi 2023). Tukioppilastoiminnan tavoitteina on vahvistaa turvallista ja myönteistä ilmapiiiriä, lisätä oppilaiden osallisuutta ja yhteisöllisyyttä sekä ehkäistä kiusaamista ja yksinäisyyttä.

- Tukioppilastoiminta on vaikuttavampaa silloin, kun sitä toteutetaan pitkäjänteisesti ja siihen on osoitettu riittävästi resursseja. Toimintaan ja sen ohjaukseen tarvitaan aikaa. Yksi tapa tähän on tukioppilastoiminnan sisällyttäminen opetukseen valinnaisaineena.

Tukioppilastoiminta nivoutuu OPS:n sisältöihin ja tavoitteisiin

Tukioppilastoiminta vastaa erityisesti OPS:n laaja-alaisen osaamisen tavoitteisiin. Sen lisäksi tukioppilastoiminta vastaa omalta osaltaan koulun toimintakulttuurin kehittämisen tavoitteisiin sekä oppilaiden tunne- ja vuorovaikutustaitojen tukemiseen.

Laaja-alaisen osaamisen tavoitteista erityisesti:

- Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu (L2)
- Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot (L3)
- Osallistumisen, vaikuttamisen ja kestäväen tulevaisuuden rakentaminen (L7)

Käytännön toteutus

Tukioppilastoiminta voi olla esimerkiksi 8.luokan lyhyt valinnaisaine, jonka sisältöinä on tukioppilaiden kouluttaminen toimintaan. Itse vapaaehtoisena tukioppilana toimiminen tapahtuu valinnaisainekurssin jälkeen. Tukioppilaksi haetaan erillisen valintaprosessin kautta.

Esimerkki valinnaisaineen sisällöistä:

1. Tukioppilastoiminnan perusteet

- Tukioppilastoiminnan historia ja MLL tutuksi
- Toiminnan tavoitteet ja arvot

2. Tukioppilaana toimiminen

- Tukioppilaan tehtävät
- Minä tukioppilaana: vahvuuden ja kehittämiskohteet
- Tukioppilaan taitojen vahvistaminen: myönteisen ilmapiirin rakentaminen, yksinäisyyden ja kiusaamisen ehkäisy

3. Ryhmän ja leikkien ohjaaminen

- Millainen on turvallinen ryhmä?
- Ryhmän ohjaamisen harjoittelu: omat vahvuudet ohjaajana
- Haastavia tilanteita ryhmässä
- Kannustaminen ja palautteen antaminen

4. Toiminnan suunnittelu

- Tukioppilastoiminnan suunnittelu
- Hyvän toiminnan kriteerit

5. Syventyminen kiusaamisen ehkäisyyn (pitkä valinnainen)

6. Syventyminen yksinäisyyden ehkäisyyn (pitkä valinnainen)

7. Syventyminen yhdenvertaisuuden edistämiseen (pitkä valinnainen)

Tukioppilastoiminnan arviointi

Arviointiperusteet Tukioppilastoiminta-valinnaisaineeseen määräytyvät koulun oman opetussuunnitelman ja Opetushallituksen yleisten valinnaisaineiden arviointiohjeiden mukaisesti. Koulu päättää tarjottavat valinnaisaineet ja niiden arviointikäytännöt paikallisessa opetussuunnitelmassa. Lyhyt valinnaisaine arvioidaan sanallisesti hyväksyty/hylätty, pitkistä valinnaisaineista annetaan numeroarvosana.

Arviointiperusteet

Vaikka tarkat kriteerit vaihtelevat kouluittain, arvioinnissa voidaan tyypillisesti huomioida seuraavia asioita, jotka pohjautuvat tukioppilastoiminnan tavoitteisiin:

- **Aktiivisuus ja osallistuminen:** Oppilaan osallistuminen tukioppilaiden tapaamisiin, suunnittelupalaveriin ja järjestettyihin tapahtumiin (esim. välituntitoiminta, ryhmäytyminen).
- **Vastuullisuus:** Kyky kantaa vastuuta omista tehtävistä ja toimia luotettavana aikuisen apuna ja nuorempien tukena.
- **Vuorovaikutustaidot:** Kyky kohdata toisia, luoda turvallista ilmapiiriä, kuunnella ja olla läsnä (esim. välituntikeskustelut, uusien oppilaiden ohjaaminen).
- **Yhteistyötaidot:** Toimiminen osana tukioppilasryhmää ja yhteistyö opettajien tai ohjaajien kanssa.
- **Oma-aloitteisuus ja ideointi:** Aktiivisuus uusien ideoiden esittämisessä ja toteuttamisessa koulun hyvinvoinnin edistämiseksi.
- **Itsearviointi:** Oppilaan kyky arvioida omaa toimintaansa ja oppimistaan tukioppilastehtävässä.

Lisäksi joissain kouluissa on käytetty [Tukioppilaan työvihkoa](#) yhtenä arvioinnin välineenä.